

Τάτου. Ἡ Βαρβάρα εὐλόγει τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς διὰ τὰς προόδους τοῦ ὡς ὑπασπιστοῦ, καθελάστην ἀκούουσα τὸ ὄνομά του ἐπαινούμενον. Ἐξ ἐναντίας ἐμέμφετο τὸν Θάνον, ὅτι δὲν ἀκούει μέχρι τοῦδε περὶ αὐτοῦ ὅτι κατώρθωσέ τι, ἐνῶ ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τοιοῦτον κτήμα, ἀλλὰ περιμένει ὑδηγίας τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ τὸν ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ πολλὰ ἔχοντα νὰ φροντίσῃ καὶ νὰ σκεφθῇ.

Μετά τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δὲν ἔβαινε πλέον διαταγμὸς εἰς τὸν νοῦν τοῦ Θάνου, ὅτι ὁ ἀδελφός του εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ φρονῇ ὅπως αὐτός, καὶ ὅτι εἰς μάτην καταγίνεται νὰ τὸν πείσῃ. Τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἀπέδιδεν εἰς τὴν συνήθη ἀφροντίσιν τοῦ ἀδελφοῦ του περὶ οἰκικῶν πραγμάτων, σπουδαρχοῦντος νὰ προβιβάτῃ καὶ περιβληθῇ τιμὰς καὶ ἀξιώματα. Ἐκτὸς τῆς ἀδικρορίας ταύτης ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἀδελφός του δὲν προσείχεν εἰς τὰς προτροπὰς του, μὴ θεωρῶν ἴσως αὐτὰς σπουδαίας, καὶ μὴ βλέπων τὰ πράγματα ὅπως τὰ εὔλεπεν αὐτός. Ἄν εἶχε καρδίαν εὐαίσθητον, ἤθελε συγκινήσῃ ἀναγινώσκων τὰς περὶ τῶν χωρικῶν περιγραφὰς του, καὶ ἤθελε συμπράξῃ εἰς βελτίωσιν τῆς τύχης ἀνθρώπων, οἵτινες ἐμελλον νὰ γίνουν καὶ εἰς αὐτὸν ὠφέλιμοι. Ἀποῦ λοιπὸν, οὐδὲ τὸ ἐλαττόν τοῦ συμφέροντος οὐδ' ἐκεῖνο τῆς συμπαθείας εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ δύναμιν, ἄλλο μέσον ἔπρεπε νὰ κινηθῇ, διὰ νὰ τὸν ἐξεγείρῃ ἐκ τῆς λήθαρχίας του.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐβίωρθε κατάλληλον νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μεσιτείαν τοῦ Ἀῤῥαντοῦ. Πρὸς αὐτὸν ἐδείκνυν ὁ ἀδελφός του σέβας διὰ τὰς εὐεργετίας του, καὶ ἀπευθείας παρ' αὐτοῦ γενόμεναι καὶ προτροπὴ θέσων τὸν φέρε: εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀπορραίσῃ. Γράφων πρὸς τὸν Ἀῤῥαντὴν συγχρόνως ἐξεπλήρου τὴν ὑπόσχεσίν του. Τὸν ἦτον μὲν λυπηρὸν νὰ γράψῃ πρὸς αὐτὸν, πρὶν προδῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διδασκαλιῶν του, ἀλλ' ἐθέτων λεπτομερῶς τὰ πράγματα καὶ πόσον κατέγεινε νὰ πείτῃ τὸν ἀδελφόν του, ἐμελλὰ νὰ δικαιολογηθῇ. Οὐδὲν ἔλεγε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του προσβλητικόν, ἀλλ' ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν εἰς τὴν μικρὰν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν δικαίως εἶχε περὶ τοῦ προτεινόντος μέτρου, τὰ ὅποια ἤδη κατὰ πρότον ἐμελλε νὰ δοκιμάσῃ. Ἐπακαλεῖτο λοιπὸν τὴν συνδρομὴν του, αὐτός διὰ παραινετικῆς ἐπιστολῆς νὰ συστήσῃ τὰ δέοντα εἰς τὸν Τάσον καὶ νὰ τὸν φωτίσῃ περὶ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων του, τῶν ὁποίων ἡ παραμέλησις δὲν ἦτο πλέον εἰς αὐτὸν μόνον ἐπιβλαβής, ἀλλ' εἰς πολλοὺς ἄλλους.

Αὕτη ἦτον ἡ τελευταία ἀπόπειρα τοῦ Θάνου, διότι μετ' αὐτὴν οὐδὲν ἄλλο πλέον ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ, καὶ ἡ παρουσία του ἐν Τριδαῖς ὄλιως περιττή.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ

ΠΕΡΙ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Παρά τοῖς ἀρχαίοις καὶ νέωτέροις Ἑλλησιν.

ὑπὸ Α. ΒΑΛΛΗΝΔΑ, ἑλληνοδιδασκάλου.

—ο—

Ἡ γλῶσσα ἡ Ἑλληνική, ἡ ἐν πᾶσι πλουσία καὶ περικαλλής, πλουσιωτέρα καὶ περικαλλεστέρα ἀναφαίνεται ἐν τοῖς κυρίοις ὀνόμασι τοῖς διδομένοις εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Οὐδεμία γλῶσσα δύναται νὰ κραβληθῇ τῇ Ἑλληνικῇ κατὰ τὸ πλήθος καὶ τὸ κάλλος τῶν τοιούτων κυρίων ὀνομάτων. Καὶ περὶ τούτων λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὰ πιθανώτατα, ἐκ τοῦ ἀπείρου πλήθους περισωθέντα ἡμῖν ὡς ναυάγια, ὄντα καὶ ταῦτα πάλιν οὐκ εὐάριθμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα τὰ μὴ γνωστὰ ἡμῖν, ὡς μὴ εὐρισκόμενα ἐν τοῖς περισσεωσμένοις Ἑλληνι συγγραφεῦσι. Πεθαίως πόσαι μυριάδες τοιούτων ὀνομάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μάλιστα, ὡς ἦτον τούτων πρακτικωτέρων, ἀσήμεων καὶ μὴ ἀξίων τῆς διὰ γραφῆς διακρίσεως, ἐνεταφιάσθησαν ἐν τῇ δικδοχῇ τῶν ἐπιστωτῶν! Πιθανῶς δὲ πόσα τῶν τοιούτων ὀνομάτων συναπωλέσθησαν, εἰ καὶ γεγραμμένα, τοῖς ἀπολεσθεῖσιν Ἑλληνι συγγραφεῦσιν! Ἡ δὲ νέα θρησκεία, ἡ χριστιανική, ἡ τὰ πολλὰ τῆς γλώττης μέρη οὐ μόνον μὴ καταστρέψατα, ἀλλὰ καὶ ἀναστειλάσα τὴν καταστροφὴν των, ὡς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον ἀκραϊφνεστέρᾳ χρωμένη φράσει καὶ λέξει ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις, αὕτη αὕτη εἰς τὴν αἰώνιον λήθην ἔρριψε τὸ πλεῖστον πιθανῶς μέρος τῶν κυρίων τούτων ὀνομάτων τῶν μὴ ἐν τοῖς συγγράμμασιν ιστορημένων. Ἐπειδὴ δὲν ἐπόθησαν μέχρις ἡμῶν εἰμὴ τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τυχὸν οἱ ἅγιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες φέροντες ἠγάσθη. Ἐξ αὐτῶν ὅμως δὲν εἶναι εἰμὴ μικρὸν μόνον μέρος Ἑλληνικόν διότι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀδικρίτως οὕτα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, συγκατέλεγεν ἅγιους οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ πλείστους καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλλίας καὶ Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τῆς Συρίας, καὶ πανταχόθεν ὅθι χριστιανοί. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑξαλληνισθείσης ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀνατολῆς ἅγιοι ἄνθρωποι οἱ συγκαταριθμημένοι ἐν τοῖς ἀγιολογίοις δὲν φέρουσι πάντες ὀνόματα ἑλληνικά, πλὴν πάνυ ὀλίγων, τῶν πλείονων φερόντων ἢ βαρβαρικά ἢ ῥωμνικά ὀνόματα. Εἰ δὲ καὶ τινες τούτων ἔχουσιν Ἑλληνικά, καὶ ταῦτα δὲν εἶναι τῶν κομψοτέρων, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα διεφθαρμένα καὶ ὄζοντα ζενισμού. Ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ζήλου αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι χριστιανοί, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἁμαρτίαν ἐνόμιζον τὸ καὶ νὰ φέρωσιν ὀνόματα μεμολυσμένα, κατ' αὐτοὺς ὑπὸ τῆς πολυθείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τιμῶντες τὴν μνήμην

τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ ἄλλων. τούτων μὲν τὰ ὀνόματα διηρῶνίζον, ἐκ τούτων δὲ ἡγνίζον, λαμβάνοντες ἁγίων ὀνόματα, καὶ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν προστασίαν τῶν φερωνύμων ἁγίων. Τούτου ἕνεκα τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὀνομάτων τῶν χριστιανῶν Ἑλληνῶν καὶ Ἑλληνίδων καὶ νῦν δὲν εἶναι εἰμὴ ἐκ τῶν τοῦ ἁγιολογίου, ἐ. ῶ, ἂν ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἐρηπλοῦτο, ὡς θεία εὐδοκία ἀπ' ἀρχῆς διεδόθη, οἱ πλείστοι, πιθανώτατα, τῶν ὃ ἡέλομεν φέρεται ὡς κληρονομίαν, καὶ μετ' ἐκείνας τὰς καταστροφάς, τὰ ὠραία ὀνόματα τῶν προπατόρων ἡμῶν.

Κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τῆς πολυθείας τὸ ὄνομα ἐτίθετο οὕτω· τὴν μὲν πέμπτην ἡμέραν μετὰ τὴν γέννησιν ἡ τροφὸς περιήρχετο τὴν ἐστίαν, ἔχουσα τὸ βρέφος εἰς τὰς χεῖράς της, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔθετεν αὐτὸ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐφεστίων θεῶν. Τὴν δὲ ἐξόδομην, ὀγδόην ἢ καὶ δεκάτην ἡμέραν ἐδίδοτο τὸ ὄνομα εἰς τὸ βρέφος, παρόντων φίλων. Ὁ δὲ πατὴρ τοῦ βρέφους συνήθως ὀνόμαζεν αὐτὸ μὲ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἦτον ἐνδόξου τινος προπάτορος, ἢ τοῦ πάππου, ἢ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἢ ἐνίοτε ἐλαμβάνετο ἀπὸ τι κατόρθωμα τῶν γονέων, ἢ ἀπὸ τι συμβεβηκὸς εἰς τὸ παιδίον ἀναφερόμενον. Οὕτω γινώσκουμεν ὅτι ὁ Μιλτιάδης πατέρα εἶχε Κίμιον καὶ υἱὸν Κίμιον. Ὁ Δημοσθένης ἦτον υἱὸς Δημοσθένους. Στρατονίκη ἴσως ὀνομάσθη γυνὴ τις τῶν Σελευκιδῶν διὰ τινὰ ἐν στρατῷ νίκη. Πύρρος καὶ Πύρρων ἐκ τοῦ χρώματος τῶν τριχῶν τοῦ πυρρῶ. Οἰδίπους ὀνομάσθη τὸ ἐχθετον παιδίον τοῦ Λαίου διὰ τὸ τοῦ πόδας αἰδεῖν (οἰδαίνειν). Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐθνικὰ αὐτὰ ἐχρησίμευον πολλάκις ὡς κύρια. Οὕτως ὁ υἱὸς τοῦ φιλολάκωνος Κίμωνος ἐκαλεῖτο Λακεδαιμόνιος, καὶ ἱστορικὸν τινὰ γνωρίζομεν καλούμενον Ῥόδιον, καὶ ἕτερον ποιητὴν Ἴωνα, καὶ τὸν γραμματικὸν Ἀθήναιον. Ἀπαντῶμεν καὶ τινὰ γυναικῶν μάλιστα ὀνόματα συνώνυμα οὗτοις, οἷον ὁ Δάφνις, ἡ Δάφνη, ἡ Μυρτώ (μύρτας), ἡ Ἀνθώ κλπ.

Συνήθετον δὲ τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εὐρίσκονται σύνθετα ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων λέξεων, τῶν ἐκφραζουσῶν πᾶν εἶδος ἀρετῆς σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς. Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἐξ ἧς Ἀριστόβουλος (ἀρίστη βουλή) ὁ ἀρίστα βουλευόμενος· Κλεόδουλος (κλέος βουλή) ὁ κλέος κτώμενος διὰ τῶν βουλευμάτων ἑαυτοῦ· Σωκράτης (σῶος-σῶος κράτος) ὁ σώζων τὸ κράτος· Ἀδείμαντος (α-δειμαντός ἐκ τοῦ δειμαίνω τὸ φοβεῖσθαι) ὁ ἀφοβός· Ἀτρόμητος (α-τρομητός) ἀτρομος. Καὶ τὰ ἐξ ἧς γυναικεῖα Ἑλπινίκη ἢ Κίμωνος (ἐλπίς νίκη) ἢ ἐλπίδας νίκης παρέχουσα· Εὐρυδίκη (εὐρύς καὶ δίκη)· Πολυχρίτη (πολύς καὶ κριτή) ἢ ἐν πολλοῖς κριτή ἦτοι διακεκριμένη, ἢ ὑπὸ πολλῶν διακρινομένη.

Μεγεθυτικὰ ἀπαντῶνται ὡς κύρια, οἷα Χεῖλων ἐκ τοῦ χεῖλος (ὁ ἔχων μεγάλα τὰ χεῖλη)· Πλάτων (μεγεθ. ἐκ τοῦ πλάτος)· Κράτων (ἐκ τοῦ κράτος, ὁ ἔχων μέγα κράτος)· Κρίτων (ἐκ τοῦ κριτός) ὁ ὢν πολὺ κεκριμένος ἐν πολλοῖς, εἰ μὴ εἶναι τύπος ἀρχαῖος τοῦ συγκριτικοῦ κρείττων· Φαίδων (σύσ-

τοιχον τοῦ φαίδρος) ὁ λάμπων πολὺ· Κλέων (ἐκ τοῦ κλέος) ὁ ἔχων μέγα κλέος.

Τούναντίον καὶ ὑποκριτικὰ μετεχειρίζοντο, οἷα τὰ Βάβυλλος ὁ τοῦ Ἀνακρέοντος ἀγαπητός· Δίσχυλος (ἐκ τοῦ αἰσχος)· Κρατύλλος ἐκ τοῦ κράτος) κλπ.

Καὶ πατρωνυμικά, οἷα Ἀριστείδης (ἀριστεύς ἑως), Λεωνίδας, Πελοπίδας, Δερκυλλίδας (δωρ.), Μιλτιάδης, Ἡφαιστίων, ὡς τὸ Πηλείων, καὶ τὰ Ἀριστοφάνεια Στρεψιάδης, Φειδιππίδης καὶ τὸ Εὐριπίδης πατρωνυμικὸν ἐκ τοῦ Εὐριππος. Καὶ πλήθος κτητικῶν· Δημήτριος (ὁ τῇ Δήμητρι ἀνήκων, ἀφιερωμένος), Βασιλείος (βασιλεὺς, οἷον εἰς βασιλικός), Γεώργιος, Διονύσιος (ὁ τῷ Διονύσῳ).

Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν θεῶν αὐτῶν ὀνόματα ἐξετάζομενα εὐρίσκονται ἀρχῆς ἑλληνικῆς, καὶ μάλιστα ἐκφράζοντα ἐν μιᾷ λέξει ὅτι ἡ μυθολογία διὰ πολλῶν κράτος ἀποδίδει αὐτοῖς. Τοιαῦτα, Κρόνος, Φιλῆ προφορᾷ, ὁ σημερινὸν τὸν χρόνον τὸν κατατρώγοντα πᾶν τὸ ἐν χρόνῳ. Ἑρμῆς ἐκ τοῦ εἶρω, ἐξ οὗ εἰρμὸς ἦτοι σειρᾶ, συνέχισα· ὁ λέγων, ὁ ῥήτωρ, ὁ προστάτης τῶν λεγόντων. Ἦρα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς ἀπὸ κατ' ἀναγραμματισμὸν, ὡς παράγεται καὶ ἐκ τῆς συνεχοῦς προφορᾶς τῆς λέξεως ἄηρ ἄηρ. Ἀθήνητρα ἐκ τοῦ δὴ ἦται γῆ, καὶ μήτηρ, ἢ παράγουσα γῆ. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἀλλὰ καὶ τὰ μυθολογικὰ πρόσωπα ἡρώων καὶ ἡρώιδων διὰ τῆς ὁμοίας ἀναλύτως τοιαῦτα ἀναδείκνυνται. Πολυνείκης (Πολὺ νεῖκος) ὁ γενόμενος αἷτιος πολλοῦ νείκους, ἐρίδων πολλῶν, μὴ ὑπομείνας τὴν τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ κατακράτησιν. Ὀδυσσεύς (ἐκ τοῦ ὀδύνειν) ὁ ὀδύνας ὑποστὰς κατὰ τὴν πολυετὴ αὐτοῦ πλάνην· Πρίαμος (ἐκ τοῦ πρίασθαι) ὁ διὰ λύτρων ἐξαγορασθείς· Ἑλένη ἢ Τυνδάρω, ἐκ τοῦ τέλας ἦτοι φῶς ἀποβολῇ τοῦ παχέος σ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ τεθείσης τῆς ἰσοδυναμίου δασείας· ὥστε τὸ Ἑλένη καὶ τὸ Σελήνη, τὸ σύστοιχον, δηλοῖ τὸ λαμπρὸν, οἷον εἰς φωτεινὴν, ὥρεια, εἰ μὴ ἐστὶν ἐκ τῆς ῥίζης ἐ. λ, τῆς δηλούσης τὸ παίρνω.

Ὀνόματα θεῶν καὶ ἡρώων οὐδέποτε μετεχειρίζοντο ὡς κύρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν θνητῶν, ἐνῷ ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι εὐαρεστοῦμεν τοῖς ἁγίοις, τιμώμενοι διὰ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων. Εἰ δὲ καὶ ἐυλαβοῦντο εἰς τὸ τοῖς ἀθανάτοις συνωνυμεῖν, ἐσχημάτιζον ὁμῶς ἐκ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων τοιαῦτα διὰ παραγωγικοῦ καὶ συνθετικοῦ τρόπου. Οὕτως ἐσχηματίστησαν τὰ Διονύσιος, Δημήτριος Ἡφαιστίων, Διότιμος, Διογένης, Διόφαντος (Ζεὺς . . .), Πρακλῆς, Πρόδοτος, Πρώδης, Πρόφιλος (Ἦρα . . .), Ἀπολλόδορος, Ἀπολλώνιος, Ἀρτεμίδωρος καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Τὰ τῶν γυναικῶν ὀνόματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λήγουσιν εἰς ὦ, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τὸ κομψότερον· οἷα Κλειῶ (κλέος), Ἑρατῶ (ἐρατός, ἀγαπητός) Χαρίκλῳ (χάρις καὶ κλέος, ἐξ ὧν καὶ Χαρίκλῆς καὶ Χαρίκλεια), Ἰῶ, Ἰνῶ, Λητῶ, Θεανῶ, Σαπφῶ (ἐκ τοῦ σάω, σαρὸς, σοφός), Ἀνθῶ κλπ. Οὐχ ἦτις

-καὶ τὰ σύνθετα δὲν εἶναι ὀλίγα· Εὐρυδίκη, Ἥγησιπύλη, Ξανθίπη, Στρατονίκη, Ἑλπινίκη κλπ.

Ἐκ τῶν προεκτεθειμένων καταφαίνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν κυρίων ὀνομάτων εὐχόμενοι τὴν μεγίστην, δυνάμενοι ἐκαστοτεῖ ἢ νὰ μεταχειρίζονται τὰ ἐσχηματισμένα, ἢ κατὰ τὴν ἀρεσκείαν αὐτῶν νὰ σχηματίζωσι νέα, λαμβάνοντες τὴν ὕλην ἐκ τοῦ πλούτου τῆς γλώσσης αὐτῶν. Παρατηρεῖται ὅτι διὰ τῶν κυρίων ὀνομάτων σημαίνονται αἱ γλαφυραὶ, αἱ ποιητικαὶ καὶ εὐσεβεῖς ἰδέαι. Πόσῃν βεβαιῶς πρῆξιν δὲν ἔχουσι τὰ Μυρτώ, Λάφρις, Ἀνθίω! Πόσον εὐσεβὲς δὲν εἶναι ἡ Τιμοζένα (ἡ τιμῶσα τοὺς ξένους), ἡ Χαρικλῆς (ἡ διὰ τῶν χαρίτων ἑαυτῆς κτωμένη κλέος). ὁ Δημήτριος, ὁ Ἀρτεμίδωρος, ὁ Διονύσιος (ὁ τῇ Δήμητρὶ τῇ Ἀρτέμιδι, τῷ Διονύῳ ἀνατεθειμένος)!

Κατὰ σύμπτωσιν τὰ μάλιστα περιέργον, τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων τινὰ ἀποδεικνύονται ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἐργῶ ἐκτελέσαντα ὅ,τι ἦσαν λόγῳ. Οἷον τὸ κύριον Δημοσθένης, τῇ λέξει σημαίνει τὸν κεκτημένον ἐν τῷ δήμῳ σθένος. Καὶ ὅντως ὁ ἀνὴρ οὗτος διὰ τῶν νευρωδῶν αὐτοῦ λόγων τοιοῦτος ἐδείχθη Ἀλέξανδρος, αἱ λέξεις ἐξ ὧν σύγκειται (ἀλέξω, ἀνὴρ) δηλοῦσι τὸν ἀλεξόντα ἀνδράσι, τὸν βοηθοῦντα ἀνδράσιν, ἢ τὸν ἀποκρούοντα πρὸς βλάβην ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας τοῦτο ὁμολογῆται. Ἀσπασία, γυνὴ ἀσπαστή, ὡς ἡ λέξις, ὑπὸ Σωκράτους καὶ Περικλέους καὶ τοσούτων ἄλλων. Σοφοκλῆς ὁ ἐπὶ σοφίᾳ κεκτημένος κλέος· διὰ τῶν βαυκαστῶν τραγωδιῶν του κέκτηται τοιοῦτο. Ἀρπαλος, ὁ ἀρπαλέος, ὁ ἀρπακτικός, ὡς ἡ λέξις οὕτω καὶ ἡ ἱστορία διηγείται περὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρπαγος τῶν ἐν Βαβυλῶνι θησαυρῶν τῶν ἐν χειρὶ Ἀλεξάνδρου. Δὲν πρέπει ὁμοίως τις πρωθυστερώς νὰ συμπεράνῃ ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι μετὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα οὕτως ἐκλήθησαν, πρὶν ἄλλως καλούμενοι. Τοῦτο δὲν εἶναι εἰμὴ σύμπτωσις τις περιεργατάτη, μὴ ἔχουσα ὅμως τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς ἱστορικὸν γεγονός. Διότι τότε πᾶς θὰ ἐξηγήτωμεν τὴν ὀνομαστοθεσίαν ἀνδρῶν ἱστορικῶς μὲν ἀκλεεστάτων καὶ ἀτιμοτάτων, λεξιμῶς δὲ ἐντιμοτάτων, καὶ ὁμοίως ἀσυμμόνους ἐχόντων τὰς λέξεις τοῖς πράγματιν; Ἀυτοὶ εἰς τοῦ ἀνὴρος ἦτοί ὠφελῶ, σημαίνει τὸν ὠφέλιμον καὶ ὅμως οὗτος εἶναι εἰς ἐκ τῶν κατηγορίων Σωκράτους, καταστάς διὰ τοῦτο ἐπισημνιώτατος τοῖς Ἀθηναίοις. Κλέων, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἀκλεεστάτος δημαγωγός, ὁ ὑπὸ Ἀριστοφάνους κωμωδούμενος, ἐνθ' ἡ λέξις, καθὼς μεγενθυτική, δηλοῖ τὸν μέγα κλέος κεκτημένον.

Τῶν δούλων τὰ ὀνόματα ἐσχηματίζοντο κατὰ τρόπον ὅπως διάφορον τοῦ καθ' ὃν τὰ τῶν ἐλευθέρων. Ἀρεταὶ πνευματικαὶ οὐδύως ἐσημαίνοντο δι' αὐτῶν ἀλλ' ἐλαφρύνοντο ἐκ σωματικῶν συμβεβηκότων· οἷον Δρόμων (ταχύπους), Πυρόκτας (ἐκ τοῦ πυρρός τῶν τριχῶν χρώματος, Ξανθίας (ἐκ τοῦ ξανθοῦ) κλπ.

Καὶ οὕτω μὲν ἀμειγῶς ἐχρῶντο καθαρᾷ Ἑλληνικῇ λέξει· εἰς τὴν ὀνομασκλησίαν αὐτῶν οἱ Ἕλ-

ληνες ἐνόσω ἔμενον ἀδούλωτοι, καίτοι κατὰ τοὺς τῆς ἀκραίονος ἐλευθερίας χρόνους, ἐν ἀδιαλείπτῳ συγκοινωνίᾳ ὄντες μετὰ βαρβάρων, Περσῶν, Αἰγυπτίων, Φοινίκων, Σκυθῶν, καὶ λοιπῶν. Πλὴν ἀπὸ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων, τῶν βαρβάρων ἐξελληνιζομένων, οὐχὶ τῶν Ἑλλήνων ἐκδοραζομένων, εἰσήγοντο ἀπὸ τῶν νεηλῶδων βαρβάρικα ὀνόματα, ἢ τοῦλάχιστον τὰ Ἑλληνικὰ διερθεύοντο πρὸς τὸ βαρβάρικώτερον. Καὶ βεβαιῶς, πῶς ἦτο δυνατόν τοῖς περὶ τὴν Αἴγυπτον βαρβάρους, καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν Ἀσσυριοῖς συνδιατιώμεναι, νὰ μὴ ἐξοικειωθῶσιν αὐτοῖς κατὰ τι, ὅσον ὑπερέτερον πολιτισμοῦ καὶ ἂν ἦσαν, νὰ μὴ λάβωσι καὶ αὐτοὶ μέρος τι, ἔστω καὶ ἐλάχιστον, τοῦ βαρβάρικοῦ ἥθους; Ἐν ταῖς μετὰ βαρβάρων ὁμιλίαις αὐτῶν, τὰ ὀνόματά των ὑπὸ τῶν δυστρόφων βαρβάρικῶν γλωσσῶν προφερόμενα, διεστρεβλοῦντο.

Καὶ ταῦτα μὲν συνέβαινον ἐπὶ τῶν χρόνων, καὶ οὗς ἐτι ὁ Ἕλληνισμὸς ἦτον ὑπέρτερος τῶν ἐν μέσῳ λαῶν. Ἀλλ' ὅτε οἱ Ἕλληνες, κύψαντες τὸν εὐγενῆ αὐχένα τοῖς ἀγερώχοις Ῥωμαίοις πρῶτον, εἴτα τοῖς ἀριστοκράταις Ἑνετοῖς, καὶ τοῖς τυραννικωτάτοις Ιούρκοις, ἐδιδάσκοντο, διὰ νὰ εὐρίσκωσιν ἐλαφρύνειν, νὰ τοὺς κολακεύωσι παντὶ τρόπῳ, τί ἔπρεπε νὰ γείνη; Ἐπὶ μὲν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε τὸ θεήτευμα ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν ἦτο κοινόν, ἐγένετο παραδοχὴ Ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ λεξικῷ, ἐπειδὴ ἐφρόνον οἱ δεδουλωμένοι ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐκολακεύετο ἡ φιλοτιμία τοῦ ἀγερώχου ἔθνους, τοῦ μηδαμῶς καταδεχομένου νὰ συγκαταθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ φέρῃ τὰ ὀνόματα τῶν Γραικύλλων.

Κύρια ὀνόματα παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς Ἑλληνικῶν.

—ο—

Ἔθος ἦν παρ' Ἑβραίοις, τοῖς πρώτοις ὁμιληταῖς τοῦ χριστιανισμοῦ, μετὰ μεγάλην πνευματικὴν βελτίωσιν, ν' ἀλλάττωσι τὸ πρὸ ταύτης ὄνομα αὐτῶν, ἀντὶ ἄλλου σημαντικοῦ τῆς νέας βελτιώσεως. Παραδείγματα ἔχομεν τὰ Παύλου καὶ Πέτρου, πρὸ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καλουμένων Σαύλου καὶ Σίμωνος, καὶ τοσούτων ἄλλων. Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα εἰς Χριστὸν προσερχόμενοι μετήλλαττον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀντὶ νέου χριστιανικοῦ. Τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν σπανιώτερον, τῶν χρόνων δὲ τῆς καταδιώξεως παρελθόντων, φαίνεται γινόμενον ἀνεξαιρέτως. Ἡ δὲ ὀνομαστοθεσία παρὰ τοῖς χριστιανοῖς Ἑλλήσιν ἐγένετο ὅχι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς βαπτίσεως, διότι αὕτη ἐτελεῖτο περὶ τὸ τριακοστὸν ἔτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἀλλὰ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς γεννήσεως, φυλαττομένου τοῦ αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν βάπτισιν. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐκρίθη καλὸν ἢ βάπτισις νὰ τελεῖται κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, τὸ ὄνομα δίδεται κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην.

Τὸ δικαίωμα τῆς τοῦ ὀνόματος ἐκλογῆς εἶχον παρὰ τοῖς πολυθεῖσταις Ἑλλήσιν ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, οἱ συγγενεῖς. Τοῦτο βλέπομεν ἐν ἀρχῇ τῶν Ἀριστοφάνους Νεφέλων, ἐνθα ὁ γέρον Στρεψιάδης διηγέται τὴν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς συμβῆσαν ἔριν περὶ ὀνοματοθεσίας τοῦ νεογνοῦ, τοῦ μὲν φειδωλοῦ πατρὸς ἐπιμένοντος εἰς τὸ φεῖδων ἢ φειδίας, τῆς δὲ καινοδόξου, μητρὸς εἰς τὸ Ἰππων καὶ Ἰππίας καὶ εἴτε τοιοῦτον. Τέλος δὲ συμβάσεως γενομένης, ἀποδίδεται τῷ νεογνῷ ὄνομα διφυὲς συμβιβαστικὸν τοῦ ἥτους ἀμφοτέρων, φειδιππίδης. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀπαντῶμεν τοὺς συγγενεῖς Ζαχαρίου καὶ Ἐλισσάβετ ἀνδισταμένους εἰς τὴν θέλησιν τὴν ἐπὶ πινακίῳ γραφεῖσαν τοῦ πατρὸς, ἀλάλου Ζαχαρίου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἰσχύει ἡ τοῦ πατρὸς θέλησις. Παρὰ δὲ τοῖς χριστιανοῖς Ἕλλησι διάφορα ἦθη κατὰ τόπους· ποῦ μὲν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἀπορραϊζοῦσι, προτιμῶντες πάντοτε τὰ συγγενικά ὀνόματα, καὶ τούτων πάλιν τὰ ἐγγύτερα, πατρὸς, μητρὸς, τῶν ἀπωτέρων· ποῦ δὲ τὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὀνόματος δικαίωμα κεχορήγηται τῷ ἀναδόχῳ.

Ὡς οἱ πολυθεῖσται Ἕλληνες προσοχὴν μεγάλην εἶχον εἰς τὸ νὰ μὴ μεταχειρίζωνται εἰμὴ καθαρῶς Ἑλληνικά ὀνόματα, οὕτω καὶ οἱ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν προσελθόντες αὐτοὶ Ἕλληνες εὐλαβοῦντο μὴ, μεταχειρισθέντες τῶν ἐθνικῶν τὰ ὀνόματα, μολυνθῶσι. Διὸ προτιμῶντες ἐλάμβανον τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποπλυνθέντα τοῦ μολυσμοῦ. Ὡς τε τὰ ὀνόματα τὰ σήμερον μάλιστα ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς, εἶναι ἀναμῖξ καὶ Ἑλληνικά καὶ καὶ Ἑβραϊκά καὶ Ῥωμαϊκά, καὶ ἐν γένει τοσούτων εἰδῶν καὶ ἐθνικοτήτων, ὅσων καὶ οἱ ἅγιοι οἱ μέχρι τοῦ σχίσματος ἁγιασθέντες.

Δυνάμει μὲν ἅπαντα τὰ τῶν ἁγίων ὀνόματα νὰ μεταχειρισθῶσιν, ἀλλ' ἐξαιρέτως προτιμῶσι τὰ τῶν ἐπιστημοτέρων ἁγίων. Οὐχ ἥττον ὁμῶς καὶ ἁγίων ἦτον ἐπιστήμων τὰ ὀνόματά εἶναι ἐν χρήσει, καθ' ὅσον μάλιστα ὑπάρχει παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἔθος τι τοῦ ὀνομάζειν τὸ ἀνώνυμον νεογνὸν ἐνίοτε κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ τυχόν τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἐορταζομένου ἁγίου, ἢ τοῦ ἁγίου εἰς ὃν κατὰ χρείαν τινὰ τὸ ἔχουσιν ἀφιερωμένον, ἢ τοῦ ἁγίου εἰς ὃν κατὰ γύωρην ἀπονέμουσιν ἐξαιρετον τιμὴν. Οὕτως ἐν μὲν Τήνῳ ἐπιπολάζουσι τὰ Εὐάγγελος καὶ Εὐαγγελινῆ, ἐν δὲ Ζακύνθῳ τὸ Διοτύιος, ἐν δὲ Κερκύρᾳ τὸ Σπυρίδων, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Κατὰ τὸ ἔθος τοῦ τιμᾶν τὴν ἐορτὴν τῆς ἡμέρας διὰ τῆς ἐπιλήψεως τοῦ νεογνοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ ὄνομα, εἶναι καὶ τινες ὀνομασμένοι ἐκ τοῦ ὀνόματος θεοπατορικῶν ἢ θεομητορικῶν ἐορτῶν· οἷα τὰ ἐκ τῆς ἐορτῆς τῶν Φώτων, Φῶτος, Φώτιος, Φώτης, ἢ Θεοφάνης, Θεοφανῶ καὶ Φανιῶ, ὡς λεγομένης τῆς αὐτῆς ἐορτῆς καὶ Θεοφανείων. Ἐκ τῆς ἐορτῆς τῶν Βαΐων ἐσχηματίσθησαν τὰ Βαϊάνος, καὶ Βαΐας· ἐκ δὲ τῆς Ἀναστάσεως τὰ Ἀναστάσιος, Ἀναστασία, Τάσπος καὶ Τασῶ, (τὰ δὲ Ταρῶ καὶ Ταρῶ φαινόνται καταγόμενα ἐκ τοῦ φραγκικοῦ Θερεσία Theresia). Εἰς τιμὴν τοῦ ξύλου τοῦ Σταυ-

ροῦ εἰσὶ τὰ Σταῦρος καὶ Σταυριανός, Σταυριανῆ καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐκ τῆς κατὰ τὴν 6 Αὐγούστου ἐορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τὸ Σωτήριος, ἐκ δὲ τῆς Κυριακῆς, τὰ Κυριακός καὶ Κυριακῆ· ἐκ τῆς Παρασκευῆς τὰ Παρασκευᾶς καὶ Παρασκευῆ, καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὁ Εὐάγγελος καὶ ἡ Εὐαγγελινῆ.

Τρόπος τοῦ ὀνομάζεσθαι συνήθης καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι καὶ οὗτος· ἀπονουή ὀνομάτων δηλούτων ζωὴν μακράν καὶ μὴ ἀνηκόντων οὐδενὶ ἁγίῳ ἀνδρὶ ἢ γυναικί. Τοῦτο γίνεται μάλιστα ὑπὸ γονέων, ὧν προγεννηθέντες παῖδες δὲν ἦσαν μακροζῶοι. Τοιοῦτα εἶναι τὰ Χρόνιος, Χρόνης, Πολυχρόνιος, Πολυχρόνης (ἀνάλογον τοῦ ἀρχαίου Πολύιος) Ζῶης (ὡς ἐκ τοῦ ἐνικοῦ β' προσώπου τῆς εὐκτινῆς τοῦ ζῶω, ἀλλὰ τότε γραπτέον Ζῶης, ὥς τε οὕτως εὐφυῶς καὶ ἐναίσίμως εἰς πᾶσαν κλῆσιν ν' ἀκούῃ ὁ ἐπικαλούμενος ὡσεὶ εὐχομαι νὰ ζῆς), Ζωῆ, οὕτω καλουμένη καὶ αὐτοκράτειρά τις Βυζαντινῆ, καὶ Ζώσιμος (ἱστορικός τις) καὶ Ζήσης· ἰσοδύναμον τούτοις τὸ Πανταξῆς (πάντα νὰ ζῆς, οἶνεϊ).

Πρὸς δὲ, μέτον ἴδιον κλήσεώς ἐστι καὶ τὸ ἐκ πολυτίμων μετάλλων καὶ λίθων σχηματίζειν καὶ ἀπονέμειν κύρια ὀνόματα ἀνδράσι τε καὶ γυναικῶν. Οἷον ἐκ τοῦ χρυσοῦ παλαιότατα μὲν ὁ Ὀμηρικὸς Χρύσης καὶ ἡ Χρυσῆς, νῦν δὲ ὁ Χρυσούλης καὶ ἡ Χρυσῆ ἢ Χρυσῶ (κατὰ διάλεκτον δὲ Χρυσῶ)· ἐκ δὲ τοῦ ἀργύρου τὰ Ἀργύριος ἢ Ἀργύρης καὶ Ἀργυρῶ, καὶ Ἀσημένιος καὶ Ἀσημένια ἢ Ἀσημίνα, ὡς κοινῶς λεγομένου τούτου ἀσημίον. Ἐκ τοῦ μαργαρίτου τὰ Μαργαρίτης καὶ Μαργαρίτα Μαργαρῶ, Μαργαριταρῶ κλπ. Ἐκ τοῦ ἀδάμαντος τὰ Ἀδαμάντιος καὶ Διαμαντῆς, Διαμάντω καὶ Διαμανταύλα. Ἐκ τοῦ σμαράγδου, εἰδους πολυτίμου λίθου, ἡ Σμαράγδα κλπ.

Καὶ ἐκ φυτῶν εὐανθῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ Τριαντάφυλλος, Τριανταφύλλης καὶ Τριανταφυλλιά, οὕτω καλουμένου τοῦ ῥόδου καὶ Ἀνθῶ καὶ Ἀνθούλα ἐκ τῶν ἀνθῶν. Ἐκ τοῦ παραλλήλου ἐν τῇ λατινικῇ Πας, πῖς, ἐσχηματίσθη τὸ Φλωρὸς, καὶ Φλωρα καὶ Φλωρή. Ἀλλὰ ποῦ κατατάξομεν τὸ Σταμάτις, Στάμος καὶ τὰ τοιαῦτα; ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, ἢ ἐν τοῖς ξενικοῖς;

Ξενικῶν πλῆθος εἶπομεν ὅτι εἰσέφρησαν διὰ τῶν πολυπληθῶν ξένων ἁγίων τῶν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀγιολογίῳ· τούτων ὁμῶς πολυπληθέστερά εἰσι τὰ ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, καθότι πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ πρὸ τῆς γεννήσεως καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ συναριθμοῦνται ἐν τοῖς ἁγίοις· οἷοι Ἀδάμ, Ἀβραάμ, Ἰακώβ, Δαυὶδ, Μισαήλ, Ἰωσήφ, Ζαχαρίας· τὰ τῶν ἀποστόλων ὀνόματα, καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων τῶν ἐν ἁγίοις κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους.

Τὰ πλεῖστα τούτων διετήρησαν τὰς ἑβραϊκὰς καταλήξεις, οἷα Δαυὶδ, Ἰακώβ, Μισαήλ κλπ. Τινὰ δὲ προσέλαβον καταλήξεις Ἑλληνικάς, οἷα Ἀβράμιος, ἢ Ἀβράμης, Ἰακώβος (Ἰακώβ), Ἰώσηπος (Ἰω-θηρεσία Theresia), Μιχαήλος ἢ Μιχάλης (Μιχαήλ), Μαρία (Μα-

ριάμ), Ζαχαρίας, Ἀνανίας, Ἡσαΐας, Ἠλίας (Ἠλίου) Σαῦλος (Σαούλ) κτλ. Τινὰ τούτων μεταφερόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ κατὰ λέξιν, ἀλλὰ κατ' ἐννοίαν, ἠδύναντο νὰ ἀντιστοιχῶσι μὲ κύρια ὀνόματα Ἑλληνικά· ὥς τὸ Ματθαῖος μὲ τὸ Ἑλλη νικὸν Δωρόθεος, ἢ Θεόδωρος· Δαυὶδ, Ἀγάπιος, ὥς ἐκ τοῦ ῥήματος τοῦ ἑβρ. *dauid*, ἢ ἀγαπᾶν, Σολομῶν, ἦτοι Εἰρηναῖος· Ἰωάννης (ἑβρ. *iohannan* ἢ *iohannan*) ἦτοι ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δωρηθεὶς, Θεοδώρητος· κλπ.

Τὰ δὲ Λατινικὰ ὀνόματα τὰ καὶ νῦν ἐν χρήσει, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των, ἐκ τῶν συνωνύμων ἁγίων τῶν ἢ ἐκ Ῥωμαίων ἢ ἐξ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων φερόντων Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα, δι' ἣν αἰτίαν ἐν τοῖς ἐμ. προσθεν ὑπεδείξαμεν. Τοιαῦτα, Λουκῖα ἐκ τοῦ *lux*, εἰς φῶς, ἀντίστοιχον τῇ Ἑλληνικῇ Φωτεινῇ, ὥς καὶ τὸ Λατινικὸν Δεύκιος ἢ Δούκιος, ἐξ οὗ ἴσως τὸ Λουκᾶς. Κωνσταντῖνος καὶ Κωνσταντῖος, παραμειναν ἤλιν ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου, σύνθετον ἐκ τοῦ *cum* καὶ *slans* μετοχῆς, Ἀντώνιος τὸ λατινικὸν *Antonius*, ἁγιασθὲν ὑπὸ τοῦ ὁσίου Ἀντωνίου, κτλ.

Παρὰ δὲ τῶν ῥατακτητῶν Ἑνετῶν ἐλάδομεν πρὸς χρῆσιν ἐκ τῆς μετ' ἐκείνων πολυχρονίου ἐπιμιξίας ὀνόματά τινα, καὶ τοι συνώνυμα ἁγίοις τοῖς μετὰ τὸ σχίσμα. Τοιαῦτα Φραγκίσκος, Βερνάρδος ἢ Βεναρδῆς, Ὀρσα, Βιργινία ἦτοι Παρθενία, Θηρεσίη, Φλώρα κτλ.

Παρὰ δὲ τῶν δυναστῶν Τούρκων, διὰ τὴν ἐκ διαμέτρου διαφορὰν τῶν βρητικευμάτων, καὶ διὰ τὸ πρὸς αὐτοὺς ἄσπονδ' ὀμίσεως, ἀδύνατον ἦτο, καὶ τοι ἐπὶ πολλοὺς χρόνους δουλεύοντες αὐτοῖς, νὰ παραλάβωμεν ὄνομα, πλὴν πάνυ ὀλίγων, καὶ τούτων ἀξιωματῶν καὶ τιμητικῶν παρ' ἐκείνοις προσηγορευτέων· οἷα Σουλτάννα, Σουλτάνης, Μπέης, Δουδού, Πιπίνα κτλ.

ὑποκορισμοὺς τῶν ἀρχικῶν ὀνομάτων οἱ ἀρχαῖοι σπανιώτατα ἐποίουν, μεταχειριζόμενοι αὐτὰ τὰ κύρια ὀνόματα ἀναλλοίωτα, ὥς ἀπ' ἀρχῆς ἐτέθησαν, πλὴν ἐν τισὶ περιστάσεσι κωμικαῖς, ὥς ὁ Σωκράτης ἐν Ἀριστοφάνους Νεφέλαις καλεῖται Σωκρατίδιον. Οὐχ ἦττον ὁμοίως πολλῶν κυρίων ἢ κατάληξις εἶναι ὑποκοριστικὴ ἀρχήθεν, οἷα ἡ υλλος ἢ υλος τοῦ Λίσχόλος (αἵτλος) καὶ Βάβυλος (Βαθυκλῆς), Σόφιλος καὶ ἡ τῶν εἰς ἰχθὺ ἱηλυκῶν, Φρυγίχη, καὶ ἡ τῶν ἰσκιῶν, Σωφρονίσκος, ὁ Σωκράτους πατήρ.

Τὸ ἔθος τοῦτο ἐπηυζημένον πολὺ εἶναι ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς δουλείας, ὅτε οἱ Ἕλληνες βιαζόμενοι νὰ κολακεύωσι τοὺς δεσπότας ἑαυτῶν, ὑπεκορίζοντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν, συνειθίζοντες οὕτω καὶ τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα νὰ σχηματίζωσιν ὑποκοριστικῶς. Οἱ Βυζαντινοί, οἱ μηδαμῶς εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀφελές μένοντες εὐχαριστημένοι, ἀλλ' εἰς τὸ μεγαλοπρεπές καὶ κολακευτικὸν ἀποβλέποντες, κατὰ κόρον ἐχρῶντο τοῖς ὑποκοριστικαῖς, οἷα, ἡ πλουσιωτάτη δέσποινα τῶν Πατρῶν Λαυνηλῖς, Ἰωαννίκιος ἐκ τοῦ Ἰωάννης, Ἰσνάκιος καὶ τὰ εἰς ἰσθὰ καὶ ἰσθῆς Θεοφιλιτῆς, καὶ ἄλλα. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων τῆς Τουρκικῆς δουλείας ὀλίγιστοι εἶχον ὀνόματα ἀνευ ὑποκορισμοῦ. Κατάληξις δὲ ὑποκοριστικῆς προσ-

εκόλλων ταύτας· ακης, ικος καὶ θηλ. ακη, ισακουλὰ κλπ.

Οὐδὲν μέρος συμπατῶν τῶν λέξεων ὑπόκειται εἰς τοσαύτας μεταβολὰς καὶ παραπτώσεις εἰς ὅσας τὰ κύρια, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν νέαν ἐποχὴν τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων, μεταβαλλόμενα κατὰ χώρας καὶ ἀρεσκείας ὥς ὁ μυθολογούμενος Πρωτεύς· διότι ὁ ἄνθρωπος φύσει φιλόκαλος καὶ τῶν ἀλλαγῶν φίλος, ἐστὶ μᾶλλον ἀναδεικνύεται τοιοῦτος ἐν τοῖς ὀνόμασιν αὐτοῦ, ἢ θεωρεῖ ὡς κτήματα ἀναφαίρετα. Οἱ γονεῖς καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ κόλακες πᾶσαν ἐπιμέλειαν καταβάλλουσιν ἐνίοτε, ὅσον τοῖς εἶναι δυνατόν, νὰ θεραπεύσωσι καὶ τὴν πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν συγγενῶν εὐλάβειαν καὶ τὴν περὶ ταῦτα κομψότητα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου τοσοῦτον μετεπλάγησάν τινα, ὥστε μόλις διασώζουσιν ἵχνος τῆς ἀρχικῆς μορφῆς, καὶ μάλιστα ἂν ἦναι γυναικῶν ὀνόματα, τῶν ἐν πᾶσι ζήτουσῶν τὸ τετορνευμένον. Ἰδοὺ ὀλίγοι ἐκ τῶν τοιούτων μεταπλασμῶν.

Τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα Μαριάμ ἁγιασθὲν διὰ τῆς Παναγίας μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ, λαβὼν Ἑλληνικὸν σχηματισμὸν, γέγονε Μαρία. Ἀλλὰ ὀλίγιστα εἶναι αἱ γυναῖκες, αἵτινες μένουσιν εὐχαριστημέναι, ἂν οὕτως ἀπλάστως φέρωσι τὸ ὄνομα. Τούτου ἕνεκεν ἔπαθε μεταβολὰς ὅσας ἴσως οὐδὲν ἄλλο. Λέγομεν λοιπὸν Μαριά, Μαριῶ, Μαριούλα, Μαριάκη, Μάρω, Μαροῦ, Μαρούκα, Μαρούλα, Μαρουλάκη, Μαρουλιῶ, Μαρούσα, Μαρουσῶ, Μαρουσάκη, Μαρουλέττα, Μαριδάκη, Μαρίτσα, Μαριδίτσα, Μαριγῶ, Μαριγούλα, Μαριγίτσα, Μαργίτσα, Μαριώρα, Μαριωρή, Μαριώγκα, Μαριωρίτσα, Μαριέττα, Μαριεττῶ, Μαριεττούλα, Μαριεττούκα, καὶ πολλὰ ἄλλα ἴσως.

Τὸ ὄνομα Ἑλένη, διαμεῖναν μέχρι ἡμῶν ὅχι ὡς ὄνομα τῆς ὡραίας Ἑλένης, ἀλλ' ὡς τῆς ἁγίας Ἑλένης, μητρὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετεπλάσθη εἰς τὰ Ἑλενιῶ, Ἀλενιῶ, Ἀενῶ, Ἑλενίτσα, Ἑλενάκη, Ἀενάκη, Ἑλέγκω, Ἑλεγκίτσα, Ἑλεγκάκη, Ἑλεγκούλα, Ἑλενούλα.

Αἰκατερίνη, ὄνομα ἀγνώστου καταγωγῆς καὶ σημασίας, γίνεται γνωστὸν κατὰ πρῶτον ὡς ὄνομα τῆς μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης ἡγεμονίδος. Λέγομεν δὲ, Αἰκατερίνα, Αἰκατερινιῶ, Κατερινιῶ, Κατερινάκη, Κατερινίτσα, Αἰκατερινέττα, Κατερινέττα, Κατήγκω, Κατὲ, Κατίνα, Κατινούλα, Κατινιῶ, Κατινάκη, κλπ.

Οὕτω καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν ὀνόματα· Ἐμμανουὴλ ἑβραϊκὸν ὄνομα, οὐχὶ ὡς κύριον τοῦ θεοῦ κληθέντος, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου, Ἰησοῦ ἦτοι Σωτῆρος, ἀλλ' ὡς ἐπικλήσις αὐτοῦ, δηλοῦσα κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν τὸ μεθ' ἡμῶν ὁ θεός, μετεπλάσθη Μανουὴλ (ὄνομα Βυζαντινοῦ αυτοκράτορος), Μανώλης, Μανωλίδης, Μανωλάκης, Μανῆς, Μάνος.

Δημήτριος, ὄνομα καὶ παρ' Ἑλλήσι χρήσιμον, ὡς Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ὁ πολιορκητῆς κλπ, νῦν δὲ, ὡς ὄνομα τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, τὰ μάλιστα ἐν χρήσει καὶ ὑπὸ τοὺς τύπους Δημήτρης, Δημητρός, Δημητράκης, Δῆμος, Δημᾶς, Δημάκης, Μημήκος, Μημᾶς.

Τὸ ἑβραϊκὸν Ἰωάννης, παρ' Ἑβραίοις λεγόμενον καὶ Ἰωάν, ὡς ὄνομα Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἐν μεγίστῃ χρήσει νῦν, λεγόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν συνιζήσει τῶν τριῶν πρώτων συλλαβῶν *ιωα*—Για μετὰ διγάμματος: Γιάννης, Γιαννάκης, Γιαννίκος, Γιαννιός, Γιαννούλης, Γιαννουλάκης, Γιαννουλίδης, Γιάννος, Γιάνκος, Γιαννέλης, καὶ τὰ γυναικεῖα Γιαγκούλα, Γιαννούλα.

Ἀντώνιος, ἔννομα ῥωμαϊκόν, διὰ τοῦ ὁσίου Ἀντωνίου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἀσκήσαντος εἰσαχθέν εἰς τὸ χριστιανικὸν ὀνοματολόγιον. Λέγεται, Ἀντωνιός, Ἀντωνάκης, Ἀντωνός, Ἀντωνίνος, Ἀντωνέλλης καὶ τὰ τοιαῦτα.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡδύνατό τις ἐπὶ μὴ κιστον ν' αὐξήσῃ τὸν κατάλογον τῶν τοιοῦτων πολυσχημόνων ὀνομάτων, δεικνύων ὅτι οὐδὲν ἔμεινεν ἄμοιρον τοῦ τοιοῦτου πάθους.

Μετωνυμίαι, ἥτοι ἀλλαγὰὶ ὀνομάτων ἐν νύξη-μένῃ ἡλικίᾳ παρὰ τοῖς πολυθεϊσταῖς Ἑλληνιστῶν ἀναφέρονται τινες ἐν περιστάσεσι, καθ' ἃς ὁ κύριος τοῦ ὀνόματος δὲν ἦτον εὐχαριστημένος ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἐμφαίνοντος ἄνθρωπον κακῶν ιδιοτήτων. Παρὰ τοῦ Δημοσθένους μανθάνομεν ὅτι ὁ Αἰσχίνου πατὴρ, πρῶτον καλούμενος Τρόμης, μετωνομάσθη, μετὰ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του, Ἀτρόμητος.

Τοῦτο συνηθέστερον ἐγένετο παρ' Ἰουδαίοις, οἵτινες, κατὰ περιστάσεις τινὰς τῆς ζωῆς των ἐπενεγκούσας ἀξιολόγους μεταβολὰς αὐτοῖς, μετήλλαττον τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα ἢ κατὰ τὸ ὅλον ἢ κατὰ μέρος. Οὕτως ὁ πρῶτον Ἀβραὰμ μετωνομάσθη κατὰ προσταγὴν θεῖαν Ἀβραάμ· ὁ ἀπόστολος Σίμων ὑπὸ τοῦ Κυρίου μετωνομάσθη Κηρᾶς ἢ γουν Πέτρος «ἐπὶ σοὶ γὰρ τὴν ἐκκλησίαν μου ἐποικοδομήσω»· ὁ πρὶν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας διώκτης Σαῦλος (Σαοῦλ), μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, μετωνομάσθη Παῦλος. Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἀναγκαῖον δὲν ἦτον εἰς τοὺς προσηλύτους νὰ ἀποθέτωσι μὲ τὴν πρώτην θρησκείαν καὶ τὸ ὄνομα, λαμβάνοντες σὺν τῇ νέᾳ καὶ νέον ὄνομα. Οὐδόλως βλέπομεν τοῦτο ἀναφερόμενον ἐν ταῖς τῶν Ἀποστόλων πράξεσι, καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτῶν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα βλέπομεν ὅτι οἱ πάντες διατήρουν τὸ πρῶτον ὄνομα εἴτε Ἑβραϊκόν εἴτε ἐθνικόν ἦτον. Ἐκ τῶν πρώτων Ἀποστόλων μόνον ὁ Πέτρος καὶ Παῦλος καὶ ὁ Ματθαῖος φαίνονται μετονομασθέντες, καίτοι ἡ Ματθαίου μετωνυμία, πρότερον καλουμένου Λευῆ, εἰσέτι δὲν ἔδεσθαιώθη. Ὅτε ὁμοῦ οἱ κατὰ χριστιανῶν διωγμοὶ ἡλαττώθησαν, καὶ ὅτε μετὰ ταῦτα ἡ νέα θρησκεία ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ κα' ἐξῆς ἐπιστατεύετο ὡς ἐπικρατοῦσα θρησκεία, ἀπαραίτητον σχεδὸν ἦτον εἰς τὸν προσήλυτον νὰ προσλαμβάνῃ ὄνομα ἐκ τῶν παρὰ χριστιανοῖς συνήθων. Τοῦτο πρότερον νὰ πράξωσι δὲν ἐτόλμων, φοβούμενοι μὴ διὰ τοῦ νέου ὀνόματος γίνωσι γνωστοὶ ὡς ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας. Αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, βαπτισθεὶς, δὲν ὀφῆκε τὸ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς ὄνομα, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι. Οὐχ ἦττον ὁμοῦ βλέπομεν

ἐν τοῖς ἀγιολογίοις πολλοὺς τῶν ἁγίων, περὶ ὧν λέγεται ὅτι τὸ δεῖνα ὄνομα ἔφεραν πρὸ τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ τὸ δεῖνα ἔλαβον μετὰ τοῦτον. Νῦν δὲ ἡ μετωνυμία εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τοὺς προσηλύτους, καὶ σχεδὸν ὑποχρεωτικὴ εἰς τοὺς λαμβάνοντας τὸ μοναχικὸν σχῆμα, διὰ τοὺς ὁποίους εἶναι κεχωρισμένος ἀριθμὸς τις ὀνομάτων ἁγίων ἐν ἀσκήσει καὶ ὁσιότητι διελθοῦσι τὸν βίον.

Αἱ προσωυμίαι, ἡ παρωνυμία, ἥτοι αἱ προσέτιται ὀνοματῶν ἢ εὐφημῶν ἢ δυσεφημῶν πρὸς τοῖς ἀρχικοῖς, ἦσαν καὶ αὐταὶ συνήθειαι παρ' ἐκείνοις ὡς καὶ παρ' ἡμῖν. Οὕτω γινώσκομεν ὅτι Κλεάνθης ὁ φιλοπονῶντος φιλόσοφος ἐπεκαλεῖτο Φρεάντης, ὡς νύκτωρ μὲν τοῖς κήποις ἀντλῶν κλπ· Διογένης ὁ Σινωπεὺς ἐπεκλήθη Κύν, διὰ τὴν ἄστεγον καὶ ἀτημέλητον ζωὴν του, τὴν κυσὶν ὁμοίαν· Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος προσέλαβε τὸ ἐπώνυμον Νούρ (ἴδε Πλ. Περικλ.)· Τίμων ὁ Ἐφεστιάδου, μισάνθρωπος· Διαιγόρας ὁ Μήλιος, ἄθεος· Ἀριστοτέλης, ὁ φιλόσοφος· Ἀριστοφάνης, ὁ Κωμικός. Αἱ προσωυμίαι αὗται ἦσαν συνηθέστεραι παρὰ Ῥωμαίοις ἐναθῶν ὀνομαζομένοις ἐπὶ ταύταις. Οὕτως οἱ νικηταὶ στρατηγοὶ ἐπεκαλοῦντο τῷ ὀνόματι τοῦ ἔθνους, καθ' οὗ ἀγωνισάμενοι ἠρίστευσαν. Ὁ Σκηπίων ἐπεκλήθη Ἀφρικανὸς διὰ τὰς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ Καρχηδονίων ἀριστείας αὐτοῦ. Ὁ Μέτελλος Μακεδονικός, ἕτερος Κρητικός, ἕτερος Μακεδονικός, Γ. Μάριος Ἀχαϊκός καὶ οὕτω καθεξῆς· Ἡρώδης ὁ πολλαχῶς εὐεργετήσας τὰς Ἀθήνας ἐπεκλήθη Ἀττικός· Δημήτριος ὁ Ἀντιγόνου Πολιορκητῆς, διὰ τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς ἐξεπόρθει τὰς πόλεις, καίτοι ἐν τῇ τῆς Ρόδου πολιορκίας ἀπατυχῶν. Ἐν γένει δὲ ἡ γενεὰ τῶν Σελεύκων καὶ Πτολεμαίων βασιλέων ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἐπικαλῆται πῶς. Οὕτως Κεραυνὸς ἐπεκαλεῖτο Σέλευκος ὁ Γ', καὶ Πτολεμαῖος ὁ Β', Νικήτωρ Σέλευκος ὁ Α', Ἀετὸς ὁ Πύρρος, Ἰέρπς τῶν Ἀντιόχων τις. Τῶν Πτολεμαίων ὁ μὲν Β' Φιλάδελφος, ὁ δὲ Γ' Εὐεργέτης, ὁ δὲ Δ' Φιλοπάτωρ, ὁ δὲ Ε' Ἐπιφανής, ὁ δὲ Στ' Φιλομήτωρ καὶ Τρύφων, ὁ δὲ Ζ' Εὐεργέτης καὶ Φύσκων ἡ προγαστῶρ, ὁ δὲ Η' Λάθυρος, ὁ δὲ Θ' Αὐλητής καὶ Διόνυσος. Ὁ Ἀντίγονος ἐκαλεῖτο Γονατᾶς. Παρὰ δὲ τοῖς βασιλεῦσι ὁ μὲν Ἀρταξέρξης Α', Μακρόχειρ, διὰ τὰς πολὺ μακρὰς χεῖρας, υἱὸς Εἰρῆου τοῦ Α', ὁ δὲ Β' Μνήμων κτλ. Παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Φ. Μάξιμος εἶχε παρωνύμιον ὁ Βερούκωστος, εἶχε γὰρ ἀκροχορδῶνα μικρὰν ἐπάνω τοῦ χεῖλους ἐπιπεφυκυῖαν. Καὶ παρ' Ἑβραίοις τοῦτο ἦν συνήθεια· οὕτως ὁ Ἀβραάμ κατὰ τὴν εἰς Χανζάμ μετοικεσίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἐκλήθη Ἐβερ ἡ ξένος, ἐξ οὗ οἱ Ἑβραῖοι. Ὁ Ἰακώβ, Ἰσραὴλ, ἐξ οὗ οἱ Ἰσραηλῖται. Ἰωάννης ὁ Ζεβεδαίου καὶ ὁ ἀδελφὸς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐκλήθησαν Βοαναργές ἥτοι υἱοὶ βροντῆς. Ὁ Ἀνδρέας πρωτόκλητος, ὁ Στέφανος καὶ ἡ Εὐκλα πρωτομάρτυρες. Παρὰ δὲ τοῖς Βυζαντινοῖς, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Πτολεμαίοις, ἕκαστος τῶν Αὐτοκρατόρων ἰδίως ἐπεκαλεῖτο. Ὁ Ἰουλιανὸς παραδόχως ἡ Ἀποστάτης, ὁ Λέων Σοφός, τῶν Κωνσταντίνων τις Πορφυρογέννητος, ἄλλος δὲ Κοπρώνυμος, ἄλλος

Παλαιολόγος κλπ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Βασιλεὺς, Βουλγαροκτόνος κλπ. Τούτο σιγηδέστατον ἦν καὶ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς δορυκλήτοσι τοῦ μεταίωρου, Ἄραβι, Τούρκοις, Ταρτάροις καὶ τοῖς τοιοῦτοις. Ὡς ὁ μὲν Βαγιαζήτης Α', ἐπεκαλεῖτο Ἰλδερὺμ, ἦτοι κεραυνός, ἄλλος δὲ Ἀσλάν ἢ Λέων, ὡς καὶ τὸ ταρταρικὸν Χάν λέοντα δηλοῖ, τὸ τιθέμενον παρὰ τῷ ὀνόματι τῶν βασιλέων αὐτῶν, Τεμουτσχάν ὁ μετὰ ταῦτα κληθεὶς. Τσιγγιτσχάν ἢ βασιλεὺς βασιλέων, Τιμουρχάν κλπ. Τὸ Χάν τοῦτο προσηγορεύεται καὶ νῦν ἐστὶ τοῖς Τούρκοις Σουλτάνοις. Ὁ Τογρούλ βασιλεὺς τοῦ Τούρκου Σουλτάνου Ἀδού Μαῶμεθ ἀναψίχης, ἐπελέγετο Saaduland, ἦτοι ἡ μακαριότης τοῦ κρητοῦς. Ἄλλος ἀναψίχης τούτου Ἄλπ εἶναι ὁ καλούμενος Ἀσλάν ἢ Λέων, καὶ ὁ αὐτοῦ υἱὸς Μαλέκ Σάχ. Dschelaleddin, ἦτοι τὸ κλέος τῆς θρησκείας. Πολλοὶ καὶ τῶν φράγκων αὐτοκρατόρων κατὰ τὸν μεταίωρον οὕτως ἐπεκαλεῖντο, ὁ μὲν Λεοντόκαρδος ἢ Λεοντόθυμος, ὁ δὲ Ἰωάννης (Φίλιππος Α'), ὁ δὲ Βαρβαρόσας ἢ Πυρόρογένειος, ὁ δὲ Σφύρας, ὁ δὲ Ἰλιός κλπ. Ἰκτὴς τῆς ἱστορίας ἐξάγει τις ὅτι αἱ προσωνομίαι αὗται, ὅσῃ σπανιώτεραι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις, τόσο σιγηδέστεραι παρὰ τοῖς νεωτέροις καὶ μάλιστα πομπωδέστεραι παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς βυζαντινοῖς.

Ἐκ τῶν πηγῶν τῆς ὀνοματοκλησίας, ἃς ἐξεθέσαμεν κατ' ἐποχάς, ἐξάγεται, ὅτι οἱ μὲν ἀρχαῖοι Ἕλληνες μέχρι τοῦ χριστιανισμοῦ εἶχον ἐλευθερίαν ἀπεριόριστον περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, δυνάμενοι ἢ ἐκ τῶν προὑπάρχοντων νὰ λάβωσιν, ἢ νὰ αὐτοὶ ἐκ τοῦ πλούτου τῆς γλώσσης νὰ σχηματίσωσιν, ἀπέχοντες μόνον τῆς τῶν θεῶν ὀνοματοκλησίας. Διὸ τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν λεξικὸν τῶν κυρίων ὀνομάτων αὐτῶν εἶναι πλουσιώτατον. Πλὴν δὲ τῶν ἐν τοῖς τοιοῦτοις λεξικοῖς κατατεταγμένων, ὁσμήραι ἀνεύρισκονται καὶ ἐπὶ νεωστὶ ἀνορυττομένων ἐπιγραφῶν καὶ ἀγγείων κεράμου ὅλως ἄγνωστα μέχρι τοῦδε ὀνόματα περικαλλέστατα, ὡς πᾶν τὸ Ἑλληνικόν. Οὕτως ὁ φιλόπονος καὶ ηγητὴς Κ. Σ. Κουμανούδης, ἔχων τὴν ἐπιμονὴν καὶ φρονήτιν τοῦ συλλέγειν τὰ τοιαῦτα, ἀπέκτησε συλλογὴν τινὰ ἀξιολόγον ἐξ ἐπιγεγραμμένων ἀγγείων καὶ πλατμάτων τούτων, ὥστε δύναται διὰ τῆς δημασιεύσεως αὐτῶν νὰ πλουτίσῃ τὸ Ἑλληνικὸν λεξικόν, προσθέτων λέξεις ὅλως ἀγνώστους.

Ὅσον ἀφθονον εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν ὀνοματολόγιον, τόσον πτωχὸν καὶ πενιχρὸν εἶναι τὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐπαναλαμβάνοντων κατὰ κόρον ὀλίγιστα κύρια ὀνόματα ἐπὶ πολλῶν μυριάδων λαοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν ὀλίγων λίαν ἀκόμῳ παρτηρεῖ τις λαμβανόμενα, ἀντὶ κυρίων ὀνομάτων, τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τινά, οἷα τὰ Secundus, Ἑλληνιστὶ μεταπερασμένον Σεκοῦδος (ἐν οἷς ὁ φιλόσοφος), Δεύτερος, Quintos, Κόιντος, Ἡέμπτος, Sextus, Σέξτος, Ἐκτος, Septimus, Σέπτιμος, Ἐδδομος, Οκτάβιος, Ὀχθεος, Decimus, Δέκιμος, Δέκατος.

Σημ. Οἱ Ἕλληνες καὶ τὰ Λατινικά καὶ πᾶν ξε-

νικὸν ὄνομα μεταφέροντες εἰς τὴν γλώσσάν των, εἰδίζον νὰ μορφῶσι πρὸς τὰ Ἑλληνικά μόνον τὰς καταλήξεις αὐτῶν καὶ τὰς συλλαβάς. Μεταγλωττίσεις δὲ τῶν κυρίων διὰ λέξεως ἀντιστοίχου Ἑλληνικῆς ἐκφραστικῆς τῆς αὐτῆς ιδέας οὐδέποτε ἐποίουν. Οὕτω π. γ. τὸ Decimus δὲν μεταγλώττιζον διὰ τοῦ « Δέκατος » οὔτε τῇ Virginia διὰ τοῦ Παρθενία, οὔτε τὸ Εἰρήνη τὸ περσιῶν διὰ λέξεως Ἑλληνικῆς δηλούσης ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ὅτι τὸ Εἰρήνης ἐν τῇ περσικῇ. Οὐδέποτε ὁμῶς ἔλαμνον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐγένετο ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν χρόνων, καθ' οὓς τὸ πλῆθος τῶν κυρίων ὀνομάτων τὸ προσηγορεύον ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς ἔμεινεν ὡς ἦτον ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκείνῃ, οἷα τὰ Ἰωσήφ, Ἀβραάμ, Δαυὶδ κτλ. Ποῦ καὶ ποῦ μόνον φαίνεται τάτις τις πρὸς Ἑλληνικὸν τύπον, οἷα παρατηρεῖται ἐν τοῖς Ἰακώβος, (Ἰακώβ), Σαῦλος (Σαούλ), Ματθαῖος, κλπ.

Ἦττον τῶν Ῥωμαίων περιορισμένοι περὶ τὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων ἐκλογὴν εἰσὶν οἱ χριστιανοὶ Ἕλληνες, ὡς δυνάμενοι νὰ λαμβάνωσιν ὀνόματα ἐκ τοῦ λεξικοῦ τοῦ ἁγιολογίου, οὐ μικροῦ ὄντος, ὡς περιέχοντος οὐκ εὐαριθμους ἀνδρας καὶ γυναῖκας ἐκ πολλῶν ἐθνῶν συλλεγέοντας.

Οἱ δὲ νεώτεροι Ἕλληνες, οἱ τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας τῆς τε σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπολυθέντες, ἤρξαντο ἤδη λίαν ἀνέτως χρώμενοι καὶ τοῖς μὴ τυχόν ἡγιασμένοις ὀνόμασι τῶν πολυθεϊστῶν προπατόρων ἡμῶν.

Ἐπειδὴ ὁ κύκλος τῶν κυρίων ὀνομάτων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον εἶναι περιορισμένος, συμβαίνει πολλὰ τῶν ἀτόμων τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐθνους νὰ ὁμωνυμῶσι, καὶ οὕτω νὰ προκύπτῃ σύγχυσις εἰς τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀδύνατον εἶναι, πολυαριθμῶν ὄντων τῶν ἀτόμων τῶν ὁμωνύμων, νὰ σχηματίζηται ἐκάστοτε ἰδίον ὄνομα, διὰ τοῦτο ἀνάγκη πρὸς τὸ κυρίῳ ὀνόματι ἐκάστου νὰ τεθῇ καὶ ἕτερον ἐπώνυμον, διάφορον ὅταν ἔνεστι τῶν ἐπωνύμων ἄλλων.

Καὶ ἂν μὲν τὰ ἐπώνυμα ταῦτα δὲν εἶναι σημαντικὰ πατρὸς ἢ μητρὸς, μορφοῦνται τὰ λεγόμενα οἰκογενειακά ὀνόματα, δι' ὧν ἡ σύγχυσις εἶναι σπανιωτέρα· διότι τῶν ἀτόμων τῆς αὐτῆς οἰκογενείας μεταχειριζομένων τὸν αὐτὸν περίπου κύκλον τῶν κυρίων ὀνομάτων, δυνατόν νὰ προκύβῃ ταυτωνυμία καὶ κατ' ἀμφοτέρας. Οἱ μὲν ἀρχαῖοι Ἕλληνες τοιαῦτα οἰκογενειακά ὀνόματα δὲν εἶχον πλὴν τῆς γενικῆς τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ πατρωνυμικοῦ τοῦ ἰσοδυνάμου τοῦ λήγοντος εἰς ἰδῆς, ἀδῆς, ἰάδῆς, ἰών, ἰνῆ, ἰᾶς, ἠῆς ὡς Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος υἱοὶ Ἀτρέως ἢ Ἀτρεΐδαι, Αἴας καὶ Τεῦχος Τελαμώνιοι ἢ Τελαμώνες, Ὀδυσσεὺς Λαερτιάδης ἢ Λαερτίου, Ἀχιλλεὺς Πηλεΐδης ἢ Πηλεΐων ἢ Πηλέως.

Ἐνίοτε δὲ οἱ ἀπόγονοι προγόνου ἐπισήμου παρέθετον τῷ ὀνόματι αὐτῶν ὅχι τὸ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τοῦ προγόνου ἐκείνου. Οὕτως οἱ τοῦ Ἡρακλέους ἀπόγονοι καλοῦνται Ἡρακλεΐδαι καὶ οἱ τοῦ Πέλοπος Πελοπίδαι. Ἐκατέρα τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλικῶν οἰκογενειῶν ἀπὸ προγόνου ἰδίου ἰδίως

ἐπεκαλεῖτο, ἡ μὲν ἀπὸ Προκλέους Προκλείδαι, ἡ δὲ ἀπὸ Ἀγίδαι (Προκλῆς καὶ Ἀγίς). Ἡ ἐν Περτίᾳ βασιλικὴ οἰκογένεια ἦν γένους τῶν Περτείδων· αὐτοὶ δὲ Περτεῖδαι ἀπὸ Περσέως κληῖζονται (Ξεν. Κυρ. Παῖδ.). Συνεχέστατα δὲ ὡς λέξεις διακριτικῆς πρὸς τὸ κυρίῳ ὀνόματι ἐτίθετο τὸ τοῦ πατρὸς κατὰ γενικὴν, ἢ τὸ τῆς πόλεως σημαντικὸν καὶ τοῦ δήμου. Οὕτως ἀναφέρονται τὰ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέους Ἀθηναῖος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς, Αἰσχίνης Ἀτρακήτης Κορινθίου. Ἄλλοτε πάλιν ὡς διακριτικὸν λαμβάνεται μόνον τὸ ἐθνικόν, ὡς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, Ἡρόδοτος Ἀλικαρνασεὺς, Δημήτριος ὁ Φιληρεὺς, Πτολεμαῖος ὁ Αἰγύπτιος, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλιπποῦ, Ἀγίς ὁ Κλεομένης. Τὰ δὲ προσωνύμια ἐκεῖνα τὰ προσλαμβανόμενα ὑπὸ τινῶν ἀτόμων ἢ ἀποδιδόμενα αὐτοῖς, ὡς παραστατικὰ περιστατικῶν ἀντικειμένων μόνις αὐτοῖς, δὲν μετέβαινον καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν.

Τὸ δὲ σχηματίζειν διαρκὴ οἰκογενειακὰ ὀνόματα ἦν ἔθος Ῥωμαίων, τούτων ὡς γνωστὸν μεταχειριζομένων τρεῖς λέξεις προσδιοριστικὰς τοῦ πλούτου, καὶ πολλάκις τέσσαρας, ὡς Gajus Sallustius Crispus, Gajus Marcius Coriollanus κλπ. Τοῦ μὲν πρώτου δηλοῦντος τὸ κύριον ὄνομα, τοῦ δὲ δευτέρου τὴν οἰκογένειαν, καὶ τοῦ τρίτου τοῦ προσηγορικοῦ, διὰ τούτου κυρίως γινόμενον γνωστὸν τοῦ προσώπου. Ἰδοὺ ὁ Ἠλούταρχος ἐν βίῳ Γ. Μαρτίου πῶς ἀποφαίνεται περὶ τούτου (§ 1): « Τῶν δ' ἄλλων (ὀνομάτων), τὸ μὲν κοινόν (τὸ μέσον), ἀπὸ συγγενείας, τοὺς Πομπηίους, καὶ τοὺς Μαλλίους, καὶ τοὺς Κορνηλίους, ὥσπερ ἂν Ἡρακλείδης τις εἴποι καὶ Πελοπίδας· τὸ δὲ προσηγορικόν (τὸ τρίτον) εἰς ἐπιθέτου πρὸς τὰς φύσεις, ἢ τὰς πράξεις, ἢ τὰ τοῦ σώματος εἶδη καὶ πάθη τίθεσθαι, τὸν Μαρτίον, καὶ τὸν Τουρκουάτον, καὶ τὸν Σύλλαν, οἷόν ἐστιν ὁ Μνήμων, ἢ ὁ Γρυπὸς, ἢ ὁ Καλλίνικος. »

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν μάλιστα χρόνων τὸ οὕτως ὀνομάζεσθαι ἦν συνηθέστατον καὶ ὑψηλοῖς καὶ αὐτοκράτορσιν. Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς, Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, Ἄννα ἡ Κομνηνὴ, Νικήτας ὁ Χωνιάτης, Ἰωάννης ὁ Ζωναράς, Ἰω. ὁ Χαλκοκονδυλῆς, Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, Θεόδωρος ὁ Γαζής. Ἐκτοτε τὸ ἔθος τοῦτο, παρὰ τῶν Ῥωμαίων ληφθὲν, κατέστη ἡδὴ κοινότατον τὸσον, ὥστε οἱ πλεῖστοι, πλην πάντο ὀλίγων, ἔχουσιν ἴδιον οἰκογενειακὸν ὄνομα. Εἶναι δὲ καὶ τινες οἱ πλην τούτου ἔχοντες καὶ τὸ παρωνύμιον τὸ τεθέν ἢ πρὸς τὰς φύσεις ἢ πρὸς τὰς πράξεις, ἢ πρὸς τὰ τοῦ σώματος εἶδη καὶ πάθη. Οὕτω Τουρκουάτος ἐκλήθη ὁ Νικηταρῆς διὰ τοὺς κατὰ τοῦρκων φονικούς ἀγῶνας αὐτοῦ, Κουτσοδόντης ἄλλος, καὶ ἄλλος Μυτάρης, καὶ ἄλλος Καμπούρης κτλ.

Τὰ τοιαῦτα παρωνύμια τοσοῦτον γνωστὰ γίνονται τοῖς πᾶσι, καὶ τοσοῦτον συνεχῶς οἱ κάτοχοι προσφωνοῦνται δι' αὐτῶν, ὥστε πολλάκις, παρὰ λειπομένων τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων, ταῦτα λαμβάνουσι τὴν θέσιν αὐτῶν τοιαύτη βεβαίως ὥστε ἦναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἐπωνύμων Κεφάλης, Μακρῆς, Κον-

τῆς, Γελαστῆς, Ἀγέλαστος, Ψαρῆς, Τσουκαλῆς, Κροντηρῆς, καὶ ὅσων ὁμοίων τούτοις.

Τὰ νῦν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπώνυμα, πολυάριθμα ὄντα, καὶ τὰ πολλὰ τούτων καταγωγῆς ξενικῆς καὶ ἄλλοτε ἀγνώστου, εἶναι ἀδύνατον ἐν πρὸς ἐν νὰ ἐξετασθῶσι, καὶ ἐξεταζόμενα νὰ ὁρισθῶσι πόθεν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν τῶν ἑκάστα, καὶ ποίαν ἰδέαν ἐμφαίνουσι π. χ. τίς δύναται νὰ ἐξεύρῃ τίς φωνὴ εἶναι τὸ ἐπώνυμον Ῥάλλης καὶ τί σημαίνει, τί τὸ Κοραῆς, τί τὸ Γκρίελας, τί τὸ Τσόκρης, καὶ Βρέτας ἢ Βρετός;

Ἐν τούτοις τὰ καὶ τὸ ἔθος καὶ τὸν σχηματισμὸν Ἑλληνικὰ ἔχοντά εἰσι τὰ ἀντὶ τῆς πόλεως, καὶ νῦν συνήθους ἐν μέρει, πατρωνυμικῆς καταλήξεως ἴδιος, αἰδῆς, αἰδῆς προσλαμβάνοντα νῦν τὴν ἐν Πελοποννήσῳ μάλιστα ἐπιχωριαζούσαν ποιησὶ εἰς τὸ Δημητρόπουλος, ἀνάλογον τοῦ Δημητριάδης ἢ Δημητρίου, τῆς ποιησὶς δηλοῦντος τὸν υἱόν, πῶλον. Τῆς ποιησὶς ἀνάλογος εἶναι ἡ παρὰ τοῖς νῦν Λάκωσι καταλήξις εἰς καὶ ἀκας, ὡς Μανέας, Δημητρεας, Γιαννέας (υἱὸς τοῦ . . .), Ἀντωνάκος, Δημητράκος, Ξανθάκος (υἱὸς τοῦ . . .). Πατρωνυμικῆς ὡσαύτως καταλήξις φαίνονται οὖσαι καὶ ἡ τῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας Κυδωνιέων εἰδῆς, καὶ ἡ τῶν Κρητῶν αἰδῆς, οἷον Βαϊανέλλης, Ἀντωνέλλης, Κουϊμεζέλλης (υἱὸς τοῦ . . .) καὶ Ξανθάκης, Μαρκάκης, Παρασχάκης, Γερασιμάκης, Κωφάκης (υἱὸς τοῦ . . .). Ἀνάλογος τῆς Ἑλληνικῆς πατρωνυμικῆς καταλήξεως εἶναι καὶ ἡ βαρβαρικὴ οἰδῆς, οἷον Κεφαλόγλους, Χατσόγλους, Καφρετσόγλους, Κανταρτζόγλους κλπ (υἱὸς τοῦ . . .). Παρατηρεῖται δὲ ὅτι αἱ καταλήξεις αὗται τίθενται ὅχι μόνον πρὸς τοῖς κυρίοις ὀνόμασι τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῖς ἐπαγγέλμασι καὶ φυσικοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῶν, οἷον Βακαλόπουλος (υἱὸς βακάλῃ, ὀφθαλμοῦ), Γουναρόπουλος, Χατσόπουλος, Καμπούρογλους. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐπώνυμοις καταλογιστέα καὶ τὰ ἐθνικά, ὡς ἔθος καὶ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι· Τήμιος, Μήλιος, Χειμαρῖώτης, Καλαματιανός, Πολίτης, Αἰνιήτης, Αἰγινήτης, Λεβαντίνος, Λεβαντής (οὕτω καλοῦσι τοὺς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν νήτων οἱ προσδύοντες Ἑλληνας καὶ οἱ τῆς Ἀσίας) κλπ., ὡς ἔλεγον καὶ οἱ ἀρχαῖοι, Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, Πausanias Λακεδαιμόνιος κλπ. Προφανῶς φραγκικῆς καταγωγῆς, ἐναπολειφθέντα ἡμῖν ἀπὸ τῶν κατακτητικῶν χρόνων ἐκείνων, εἰσι τὰ ἐπώνυμα Δεπάστας, Δεμάθας, Δεκιγάλλας, Δελαγραμμάτικας καὶ ἄλλα, ἐν οἷς τὸ Δε εἶναι τίτλος ἀριστοκρατικός.

Ταῦτα αὐτοσχεδίως ἀντὶ πολλῶν, ἃ ἐδύνατό τις νὰ γράψῃ καὶ νὰ σκεψῇ περὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων, καὶ μετωνυμιῶν, καὶ παρωνυμιῶν, καὶ ἐπωνυμιῶν παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις Ἑλλήσι.